

רשומות

הצעות חוק

9 במרס 1994

2259

כ"ו באדר התשנ"ד

עמוד

389 הצעת חוק לצמצום ממדי העוני (תיקוני חקיקה), התשנ"ד-1994

תיקונים עקיפים:

חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980

חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח-1968

חוק הביטוח הלאומי (הוראת שעה), התשנ"א-1991

פקודת מס הכנסה

חוק מס מקביל, התשל"ג-1973

מתפרסמת בזה הצעת חוק מטעם הממשלה:

[791] הצעת חוק לצמצום ממדי העוני (תיקוני חקיקה), התשנ"ד-1994

מטרת החוק 1. חוק זה בא לתקן חוקים שונים במגמה לצמצם את ממדי העוני בישראל ברוח החלטות הממשלה מיום כ"ח בכסלו התשנ"ד (12 בדצמבר 1993) ומיום כ"ו בטבת התשנ"ד (9 בינואר 1994); בדרך של הגדלת הגימלאות הניתנות לאוכלוסיות שיעקר קיומן על גימלאות שמשלם המוסד לביטוח לאומי, לצד אמצעים להבטחת מקורות המימון לאלה.

תיקון חוק הבטחת הכנסה

2. בחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980¹ -

(1) בסעיף 2 -

(א) בסעיף קטן (א), בריש, במקום "שמלאו לו שמונה עשרה שנים" יבוא "שמלאו לו עשרים שנה".

דברי הסבר

מוצע להעלות את הגיל המינימלי לזכאות לגימלה לגיל עשרים בדומה לקבוע בפרק ביטוח אבטלה פרט למקרים שייקבעו בתקנות, כגון: זוגות נשואים ומשפחות עם ילדים.

סעיף 2 (1) בסעיף 2 לחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980, נקבע כי זכאי לגימלה לפי חוק זה הוא תושב ישראל שמלאו לו שמונה עשרה שנים.

¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 30; התשנ"ב, עמ' 148.

(ב) בסעיף קטן (ג), בסופו יבוא "לרבות לחושב ישראל שטרם מלאו לו עשרים שנה";

(2) בסעיף 5(א) -

(א) בפסקה (2), אחרי פסקת משנה (ב) יבוא:

"(ג) לפי פרטים 1 עד 6 לתוספת, לפי הענין - אם לזכאי לגימלה מלאו 46 שנים";

(ב) אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) למקבלי קיצבת זקנה ולמקבלי קיצבת שאירים לפי חוק הביטוח, הזכאים לגימלה גם לפי חוק זה, יוגדל שיעור הגימלה הנקוב בתוספת ב-3.6%."

(3) במקום התוספת יבוא:

"תוספת

(סעיף 5)

שיעור הגימלה - באחוזים מהשכר הממוצע

פרט	הרכב המשפחה	השיעור הרגיל	השיעור המוגדל	השיעור למקבל קיצבת זקנה או קיצבת שאירים לפי חוק הביטוח
1	יהיד	20.0%	25.0%	25.0%
2	שני בני זוג	30.0%	37.5%	37.5%
3	שני בני זוג שעמם ילד	36.0%	43.5%	47.5%
4	שני בני זוג שעמם שני ילדים לפחות	42.0%	49.5%	57.5%
5	יהיד שעמו ילד	30.0% פחות נקודת קיצבה	37.5% פחות נקודת קיצבה	42.5% פחות נקודת קיצבה
6	יהיד שעמו שני ילדים לפחות	36.0% פחות נקודת קיצבה	43.5% פחות נקודת קיצבה	52.5% פחות נקודת קיצבה
7	אלמנה שעמה ילד	-	42.5% פחות נקודת קיצבה	42.5%
8	אלמנה שעמה שני ילדים לפחות	-	52.5% פחות נקודת קיצבה	52.5%

דברי הסבר

(2) בשנים האחרונות נשחקה הרמה הריאלית של קיצבאות הזקנה והשאירים, שחיקה זו פגעה בעיקר במקבלי קיצבאות הזקנה והשאירים מעוטי ההכנסה. לפיכך מוצע להגדיל את הגימלה המשולמת לזכאים לקיצבאות זקנה או שאירים, הזכאים לגימלה לפי חוק הביטוח הכנסה ב-3.6%, כך תוהזר לקרמותה הרמה הריאלית של הקיצבה.

שיעור הגימלה המוגדל ניתן לפי חוק הבטחת הכנסה למי שזכאי לגימלה שנתיים לפחות, מתוך הנחה שהוא נאלץ להתקיים לאורך זמן מהגימלה בלבד. בשל הקשיים המתמשכים בשוק העבודה בשנים האחרונות, סיכוייהם של מובטלים מבוגרים להיקלט מחדש בשוק העבודה קטנים ביותר, לפיכך יש להבטיח שיעור גימלה מוגדל לכני גיל 46 ומעלה.

3. בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח-1968² -

תיקון חוק
הביטוח הלאומי

(1) בסעיף 109(א), במקום פסקה (2), יבוא:

"(2) בעד כל ילד מעל לשני הילדים הראשונים שבמנין ילדיו של ההורה, לפי ערך נקודות קיצבה כמפורט להלן:

מספר ילדים	נקודות הקיצבה
השלישי	1.25
הרביעי	1.55
החמישי	1.40
השישי	1.50
השביעי וכל ילד נוסף	1.25 בעד כל ילד;

(2) בסעיף 127(ב)(3), במקום "5%" יבוא "10%";

(3) בסעיף 142, אחרי פסקה (1) יבוא:

"(2) פריסת הכנסה שהיא בנוסף לשכר החודשי הרגיל לענין חישוב גימלאות.

(4) בסעיף 159(א)(1), בסופו יבוא "ובלבד שעל חלק ההכנסה האמורה שאינו עולה על מחצית השכר הממוצע כמשמעותו בסעיף 1א, יהיה שיעור דמי הביטוח 4.85% ושיעור הניכוי משכר העובד לענין סעיף 161(ג) - 2.67%".

(5) בסעיף 163, סעיף קטן (ב) יסומן (ג) ולפניו יבוא:

"(ב) השר, בהסכמת שר האוצר, רשאי לקבוע סוגים נוספים של תשלומים, טובות הנאה או קצובות שנתן מעסיק במישרין או בעקיפין לעובד, המהווים הכנסה החייבת במס לפי הפקודה, שייחשבו כהכנסה לענין סעיף זה."

(6) במקום סעיף 170 יבוא:

"תקנות בדבר הכנסות השר, בהסכמת שר האוצר, ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לקבוע בתקנות -

(1) הוראות מיוחדות בדבר תשלום או פטור מתשלום של דמי ביטוח, כולם או מקצתם מהכנסה שמקורה בבונוסים, מהכנסה המשתלמת שלא בכסף או שלא במישרין בידי מעביד לעובדו

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 3 (1) לפסקה (1) -

בסעיף 109(א)(2) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח-1968, נקבע כי בעד כל ילד שמעל לשני הילדים הראשונים, תשולם קיצבה לפי ערך נקודות קיצבה ורבע. מוצע להגדיל את הקיצבה המשתלמת בשל הילד הרביעי, החמישי והשישי, כפיצוי בשל שהיקת נקודות הקיצבה כאמור בסעיף 3(ג) לעיל.

(2) לפסקה (2) -

בסעיף 127(ב) לחוק הביטוח הלאומי נקבע גובה קיצבת הנכות ובפסקה (3) לסעיף האמור נקבע כי בעד כל אחד

(3) בתוספת לחוק הבטחת הכנסה נקבעו שיעורי הגימלה המשתלמים לזכאים לפי החוק האמור.

פרטים 3 עד 8 בתוספת האמורה מתייחסים לזכאים שעמם ילדים.

קיצבת הילדים נקבעת לפי ערך נקודות קיצבה הגבוהה כיום מערכה של נקודת הזיכוי, עקב השוואת ערך נקודת קיצבה לערך נקודת הזיכוי כמוצע בסעיף 3 להלן, יקטנו קיצבאות הילדים ומוצע, לפיכך, להגדיל את שיעורי הגימלאות המשתלמות מכוח חוק זה למשפחה שעמה ילדים, כפיצוי בעד השתיקה האמורה.

² ס"ח התשכ"ח, עמ' 108; התשנ"ד, עמ' 47.

ומתשלום שהוא נוסף לשכר החודשי הרגיל כפי שהוגדר בתקנות;

(2) הוראות וכללים דרך כלל או לסוגים של מבוטחים, לפיהם על אף האמור בסעיף 163, לענין דמי ביטוח, הכנסה פלונית לא תובא בחשבון או תובא בחשבון אף שאינה חייבת כמס לפי הפקודה.

(7) בפרט 1 בלוח י"א בטור "הכנסת מקסימום", בפסקה המתנייחת לחורש, במקום "כפול 3" יבוא "כפול 4".

4. בחוק הביטוח הלאומי (הוראת שעה), התשנ"א-1991³ -

(1) בסעיף 2, בסעיף קטן (א) של סעיף 127, בפסקה (2), בטופה יבוא:

"ולגבי מי שלפי סעיף קטן (ג) לא חלות לגביו הוראות פסקה (1) - אף אם השכר בעבודה המוצעת נמוך מדמי האבטלה שהיו מגיעים לו אילו היה זכאי להם ובלבד שככל מקרה לא יפחת השכר בעבודה המוצעת משכר מינימום כמשמעותו בחוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987⁴;

(2) אחרי סעיף 3 יבוא:

"הוספת סעיף 3א. אחרי סעיף 127טז לחוק העיקרי יבוא:

41ט127
"מענק למובטל
בשכר נמוך
(א) מענק, לרבות מענק חלקי, בסכום האמור בסעיף קטן (ב), ישולם לעובד שאילולא האמור בסעיף

ד ב ו י ה ס ב ר

נקבעה הכנסת מקסימום בגובה שלוש פעמים השכר הממוצע.

מוצע לקבוע כי הכנסת המקסימום לגבי העובד השכיר תהא כהכנסת המקסימום הקבועה לגבי העובד העצמאי.

עוד מוצע לכלול בהכנסה המהווה בסיס לתשלום דמי ביטוח של עובד שכיר ולהישוב גימלאות מחליפות שכר, רכיבים שאינם מובאים כיום בחישוב ההכנסה האמורה אך נחשבים כהכנסה לצרכי תשלום מס הכנסה.

לפיכך מוצע גם להסמיך את שר העבודה והרווחה להוסיף או לגרוע מסוגי ההכנסה אשר יובאו בחשבון לענין דמי ביטוח וגימלאות, וכן לקבוע כללים לפריסת בונוסים ותשלומים תרופעמיים לעובד לצורך הבאתם בחשבון לענין חישוב הגימלאות.

בכך יישווה הבסיס לדמי ביטוח ולגימלאות לגבי השכיר והעצמאי, ותגדל הפרוגרסיביות בתשלומי דמי הביטוח.

סעיף 4 לפסקה (1)

בחוק הביטוח הלאומי (הוראת שעה), התשנ"א-1991 (להלן - הוראת שעה), נקבע כי "עבודה מתאימה" לגבי מי

תיקון חוק הביטוח הלאומי (הוראת שעה)

משני ילדי הראשונים של הזכאי לקיצבת נכות יווספו לקיצבה שהוא זכאי לה 5% מהשכר הממוצע. מוצע להגדיל תוספת זו בעד שני הילדים הראשונים מ-5% ל-10% מהשכר הממוצע, וזאת במטרה לשפר את מצבה הכלכלי של אוכלוסיית הנכים שבהלקה הגדול מצוי מתחת לקו העוני.

(3) לפסקה (4) -

בסעיף 159(א1) לחוק הביטוח הלאומי נקבעו שיעורי דמי הביטוח לעובד שכיר.

מוצע כי שיעור דמי הביטוח, לגבי עובד שיחול על חלק ההכנסה שער מחצית השכר הממוצע, יהיה 4.85% כאשר השיעור שינוכה משכר העובד יהיה 2.67%, וזאת במקום שיעור של 5.35% שהוא השיעור המנוכה כיום מכל הכנסת העובד. בכך תגדל ההכנסה הפנויה של שכירים ששכרם נמוך ותושג יתר פרוגרסיביות במערכת תשלומי דמי הביטוח הלאומי.

(4) לפסקאות (3); (5); (6); (7) ו-(8) -

בלוח י"א לחוק הביטוח הלאומי נקבעה הכנסת המקסימום המובאת בחשבון לענין תשלום דמי ביטוח.

לגבי עובד עצמאי נקבעה הכנסת המקסימום בגובה ארבע פעמים השכר הממוצע, בעוד שלגבי העובד השכיר

³ ס"ח התשנ"א, עמ' 106; התשנ"ג, עמ' 10.
⁴ ס"ח התשמ"ז, עמ' 68.

127(ג) היה זכאי לדמי אבטלה לפי סעיף 127(ב), אם נתמלאו לגביו כל אלה:

(1) הוא עובד שישה חודשים לפחות ולגבי מענק חלקי - שלושה חודשים לפחות, בתוך השנתיים שמהתאריך הקובע, בעבודה כאמור בסעיף 127(ג) שהציע לו שירות התעסוקה;

(2) השכר בעבודה האמורה בפסקה (1) נמוך מדמי האבטלה להם היה זכאי, אילולא הוצעה לו העבודה (להלן - עבודה בשכר נמוך).

(ב) סכום המענק יהיה שווה לדמי האבטלה שחושבו לפי סעיף 127(ב) בעד הימים שבהם עבד בעבודה כאמור בו שבשלהם היה זכאי לדמי אבטלה, אילולא חל לגביו סעיף 127(ג).

(ג) הפסיק העובד לעבוד בעבודה בשכר נמוך, לא יחולו לגבי הפסקה כאמור הוראות סעיף 127(א).

(ד) השכר היומי הממוצע לגבי מי שהיה למובטל תוך ששה חודשים מהיום שבו הפסיק לעבוד בעבודה בשכר נמוך, יחושב לפי ההכנסה שהיתה לו לפני התאריך הקובע שקדם לאותה עבודה, ובלבד שדמי האבטלה לא יפחתו מדמי האבטלה שחושבו לפי סעיף 127ג.

(ה) השר יקבע בתקנות תנאים, כללים, סייגים, מועדים ודרכי חישוב לתשלום המענק לפי סעיף זה.

תיקון פקודת מס הכנסה

5. בפקודת מס הכנסה⁵ -

(1) בסעיף 33א - במקום הגדרת "נקודת קיצבה" יבוא:

"נקודת קיצבה" - סכום השווה לסכום נקודת זיכוי מחולק בשנים עשר;

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (2)

כהשלמה לתיקון המוצע בפסקה (1), לפיו לא ישולמו דמי אבטלה למי שטרם מלאו לו 35 אף אם הוצעה לו עבודה שהשכר בה נמוך מדמי אבטלה, מוצע לשלם למי שעובד בעבודה כאמור מענק בגובה ההפרש שבין הכנסתו מהעבודה האמורה לבין 75% משכרו היומי הממוצע ערב היוזמו מובטל.

עוד מוצע כי אם הפסיק לעבוד בעבודה האמורה, יהיה זכאי לדמי אבטלה לפי שכרו הקודם.

שטרם מלאו לו 35 שנים וכן לגבי עובד עונתי, תיחשב כל עבודה שהציע לו שירות התעסוקה, אף אם אינה תואמת את הכשרתו המקצועית או את רמת השכלתו, ואף אם העבודה האמורה אינה מסוג העבודה העיקרית שבה עבד המובטל לפני תקופת האבטלה.

מוצע לקבוע שעבודה מוצעת תיחשב כעבודה מתאימה למובטל כאמור, אף אם השכר בה נמוך מדמי האבטלה שהיו מגיעים לו ובלבד ששכר זה אינו גופל משכר המינימום.

סעיף 5 מוצע לקבוע את ערכה של נקודת קיצבה כחלק ה-12 של נקודת הזיכוי. כלל זה היה קבוע מאז הרפורמה במס בשנת 1975 (ועדת בן-שחר).

⁵ דגני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120; ס"ח התשמ"ז, עמ' 89.

<p>(2) בסעיף 40, במקום סעיף קטן (א) יבוא: "(א) יחיד תושב ישראל זכאי לנקודות קיצבה בשל כל אחד מילדיו כקבוע בסעיף 109 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח-1968; תשלום נקודות הקיצבה ייעשה בידי המוסד לביטוח לאומי לפי חוק הביטוח הלאומי."</p>	<p>תיקון חוק מס מקביל</p>
<p>6. בחוק מס מקביל, התשל"ג-1973, בסעיף 2, בסעיף קטן (א), בסופו יבוא: "ובלבד שעל חלק ההכנסה שאינו עולה על מחצית השכר הממוצע כמשמעותו בסעיף וא לחוק הביטוח יהיה שיעור המס המקביל 3.15%."</p>	<p>תיקון חוק מס מקביל</p>
<p>7. תחילתם של סעיפים 2, 3(1) ו-3, 4 ו-5 ביום כ"ד באב התשנ"ד (1 באוגוסט 1994), ותחילתם של סעיפים 3(4) עד (7) ו-6 ביום כ"ו בתשרי התשנ"ה (1 באוקטובר 1994).</p>	<p>תחילה ותחילה</p>

ד ב ר י ה ס ב ר

<p>הכנסה נוספים בבסיס ההכנסה המשמש לחישוב דמי הביטוח.</p>	<p>סעיף 6 ברומה למרצע בסעיף 3(4) לעיל לענין דמי ביטוח, מוצע לקבוע שיעור מופחת של מס מקביל על חלק ההכנסה שהינו פחות ממחצית השכר הממוצע, וזאת כדי למנוע את הגדלת התקבולים מהמס המקביל כתוצאה מהעלאת תקרת ההכנסה החייבת בתשלום המס, ל-4 פעמים השכר הממוצע ומהכללת רכיבי</p>
<p>סעיף 7 הפיצול במועדי התחילה של החוק מוצע משום שנדרשת היערכות גדולה יותר בכל הנוגע לשינויים המוצעים לענין דמי הביטוח.</p>	<p>הכנסה נוספים בבסיס ההכנסה המשמש לחישוב דמי הביטוח.</p>

⁶ ס"ח התשל"ג, עמ' 88; התשנ"ב, עמ' 40.